

4T ESO

LLENGUA CATALANA I LITERATURA

DOSSIER D'EXERCICIS – SETEMBRE 2020

ÍNDEX

Activitat A. Escrivim bé!	pàgina 2.
Activitat B. En la varietat hi ha la riquesa?	pàgina 12.
Activitat C. La sintaxi	pàgina 20.
Activitat D. Literatura-ment	pàgina 30.

INSTRUCCIONS PER FER LES ACTIVITATS:

1. Aquestes activitats es fan **al quadern o a un foli**, no a ordinador. A alguns exercicis trobaràs informació si ho pots fer a un Google Documents i enviar-ho.
2. S'han de fer, per tant, **a mà**.
3. **No** fa falta copiar l'enunciat de cada activitat, basta posar "Activitat 1", "Activitat 2", etc.
4. **Les paraules s'han d'escriure senceres**, no només la grafia que es demana. Per exemple, si a l'exercici has de completar amb les grafies *b* o *v* i et trobes *apro__ar*, al quadern hauràs d'escriure *aprovar* i no només la *v*.
5. Fixa't que trobaràs exercicis que els pots fer en un document de Google i pujar-lo al classroom. **TOTS aquests exercicis** els has de pujar a la mateixa tasca de Classroom que trobaràs amb el següent nom: **"ENTREGA D'EXERCICIS - SETEMBRE 2020"**.
6. **ÉS OBLIGATORI LLIURAR LA TEVA LLIBRETA AMB TOTS ELS EXERCICIS EL DIA DE L'EXAMEN DE SETEMBRE.**
7. Si puges alguna foto a Classroom, recorda que ha de:
 1. tenir bon **enfocament**, procura que no es vegi borrosa.
 2. estar **centrada**, intenta que es vegi tot el quadern/foli.
 3. tenir **llum**. Evita fer ombra sobre el quadern/foli.
8. Recorda també que has de fer la **lletra clara** i **prou gran**, **respectar marges** i fer una **bona presentació**. Tot compta!
9. SI NECESSITES SUPORT PER A REALITZAR ELS EXERCICIS, TROBARÀS TOTA LA INFORMACIÓ AL CLASSROOM DE L'ASSIGNATURA I AL LLIBRE DE TEXT.

ACTIVITAT A: ESCRIVIM BÉ!

REpte 1: L'ORTOGRAFIA

L'ortografia és una part essencial de la llengua i la utilitzam gairebé en la totalitat del nostre dia, per exemple, en escriure un WhatsApp, un correu electrònic, un tuit... Per això, cal dominar-la.

Aquí tens uns exercicis per a repassar tota la ortografia que hem treballat durant aquest curs.

Activitat 1: Els dígrafs, diftongs i hiats

Separa en síl·labes les paraules següents. Has de separar amb guions (-) i no amb barres (|) o (/). Per exemple: ja-que-ta i no ja|que|ta o ja/que/ta.

Davall cada paraula has de **marcar**:

- els diftongs i posar de quin tipus són (creixent o decreixent)
- els hiats

pietat

gorra

aquarel·la

teulada

iogurt

astronauta

boira

mussol

carícia

matèria

baieta

suavitat

violí

caure

sanfaina	peuet
quatre	teniu
flauta	creure

Activitat 2: L'accentuació i la dièresi

Posa l'accent o la dièresi a les paraules que ho necessitin. Al quadern has d'escriure les oracions senceres.

- Aquesta historia ja me l'has explicada cent vegades.
- El pastor porta el be a la carnisseria.
- La radio va anunciar ventades i tempestes.
- A les deu sortira el correu que has enviat.
- De vegades els parcs infantils fan llastima de tan bruts i deixats com estan.
- Que volies tu? Que tothom sabs el que penses?
- Entre el Joan i la Maria hi ha molta quimica i s'entenen perfectament.
- Us puc oferir un te amb menta que en Gerard te amagat porque es d'us particular.
- Avui, a classe de ciencies, hem preparat l'examen de la propera setmana.
- Aquesta clinica va ser un hospital durant la guerra.

Activitat 3: L'apòstrof i la contracció

A les següents oracions hi ha algunes errades d'apostrofació i de contracció. Revisa-les i, al quadern, escriu les oracions senceres i sense cap errada.

- a) A el habitacle no hi entrava la llum de el sol.
- b) L'iogurt de maduixa me agrada molt.
- c) A la Índia hi voldria anar durant el estiu.
- d) Et vaig veure passejant per la esplanada de davant de el arbre.
- e) Han vist el OVNI des de alguna part de can Àngel.
- f) L'unitat de història és molt difícil, la hem de entregar el 11 de maig i l'Imma té l'ira per els núvols.
- g) L'opinió de els experts sobre aquest virus és molt diversa.
- h) La Emma se ha romput l'uncla amb l'abric.
- i) És l'una de la nit i encara no ha arribat al hospital.

Activitat 4: La essa sorda i la essa sonora

Digues si les següents paraules contenen una essa sorda o una essa sonora. Al quadern has d'escriure les paraules i, al costat, si tenen la essa sorda o sonora.

calze	francesa
lluç	espessor
casament	paisatge
divisió	defensa
plaça	braç
congrés	cervesa
necessari	divisió
nosaltres	nas
peça	tigressa
curiositat	desembre

Activitat 5: L'ortografia en general

Completa el següent formulari de Google. Llegeix bé què et demana cada paraula. Conté preguntes del tipus "Completa la paraula amb la grafia ...". L'enllaç és aquest:

https://forms.gle/BBqo9cgNdvCYCtCH9*

*Si no pots contestar al formulari perquè no et funciona, pots escriure les respostes al quadern.

Si vols practicar més, aquí tens alguns recursos:

- Pots practicar l'ortografia a diferents nivells amb les activitats interactives d'[Aventura't amb l'ortografia](#), a edu365.cat.
- Per altra banda, a la pàgina de [Rebollengua](#) trobaràs exercicis, teoria i els solucionaris per a fer a mà.
- També trobareu activitats i material a la pàgina web d'[Aula de català](#) i al blog de [Materials per a estudiar català a l'estiu](#).

REpte 2: LES RELACIONS SEMÀNTIQUES

Durant la 1a i la 2a avaluació hem treballat les relacions semàntiques:

- Els sinònims i els antònims
- La polisèmia i l'homonímia
- Els hiperònims i els hipònims
- La família lèxica

Ara, doncs, anem a repassar-ho!

Activitat 1: Els sinònims i els antònims

Completa la taula amb un sinònim i un antònim de les paraules que hi ha a la columna central. És molt important respectar el gènere (femení o masculí) i el nombre (singular o plural).

SINÒNIM	PARAULA	ANTÒNIM
	moderna	
	parlar	
	petit	
	covard	
	eixuta	
	continuar	
	senzill	
	contestar	
	començament	
	alegre	

Activitat 2: La polisèmia i l'homonímia

Explica la diferència que hi ha entre la polisèmia i l'homonímia.

Utilitza en dues oracions diferents cada una de les paraules polisèmiques següents segons el significat que hi ha entre parèntesi.

Per exemple:

puny (persona / roba) → Li han donat un cop de puny / Desfes-te el puny de la camisa.

pota (animal / moble):

pic (muntanya / eina):

cargol (animal / clau)

ala (animal / edifici)

dent (persona / serra):

estrella (astre / persona famosa):

cua (animal / cinema):

ploma (animal / escriptura):

partit (verb, matx):

dic (contenció / verb):

Digues si aquests homònims són homònims totals, homògrafs o homòfons:

teulada / taulada:

set / set:

espècia / espècie:

cap / cap:

hem / em:

sol / sol:

signe / cigne:

era / era:

Marca amb una creu (X) quina relació semàntica hi ha entre els mots subratllats de cada oració:

	Polisèmia	Homonímia
En Joan <u>sol</u> passejar <u>sol</u> els capvespres.		
Embotona't el <u>coll</u> de la camisa o t'agafarà mal de <u>coll</u> .		
<u>Porta</u> el nin cap aquí i tanca la <u>porta</u> , per favor.		
Ja no hi <u>sent</u> perquè té <u>cent</u> anys.		
S'ha fet mal al <u>colze</u> canviant el <u>colze</u> de la canonada.		
<u>Son</u> pare no té mai <u>son</u> a la nit.		

Activitat 3: Els hiperònims i els hipònims

Explica la diferència que hi ha entre un hiperònim i un hipònim.

Cerca l'hiperònim d'aquests llistats de paraules:

gener, febrer, abril, agost:

llimona, taronja, préssec, poma:

carretera, cotxe, duana, senyal:

llibreta, estoig, llapis, goma:

Pensa i escriu dos hipònims de cada hiperònim:

oficis:

arbres:

música:

esports:

vehicles:

Activitat 4: Les relacions semàntiques en general

Quina relació semàntica hi ha entre aquestes paraules? Especifica-ho tant com puguis.

comprar - vendre →

catedral - edifici →

roig - vermell →

cadira - taula - armari - moble →

ajudar - auxiliar - socórrer →

arròs - mongetes →

verd - gris - groc - ataronjat →

breu - curt →

encendre - apagar →

mamífer - goril·la →

Llegeix la definició següent i respon les preguntes:

SALUT

f med

Estat en què l'organisme, lliure de malalties, exerceix normalment totes les seves funcions.

Segons l'OMS, la salut és «l'estat de complet benestar físic, mental i social, i no tan sols l'absència d'afeccions o de malalties».

enciclopedia.cat

- Quin camp semàntic hi predomina?
- Subratlla de **blau** una parella d'antònims.
- Subratlla de **taronja** una parella de sinònims.
- Subratlla de **verd** un hiperònim i un hipònim i afegeix-ne dos hipònims més.

Escriu tu mateix paraules que exemplifiquin les relacions semàntiques següents:

- a) Una parella d'antònims:
- b) Dues parelles de sinònims:
- c) Un hiperònim i tres hipònims:
- d) Un camp semàntic que contingui almenys quatre paraules:

REpte 3: LES TIPOLOGIES TEXTUALS

Aquest repte consisteix en escriure una notícia seguint les pautes que es descriuran a continuació. Primer, però, és necessari recordar com és una notícia i com es fa. Aquí en tens un esquema:

Si et falta informació, et recordo que al llibre de text de l'assignatura tens tota la informació necessària i també al Classroom. Seria molt recomanable que consultis aquestes dues fonts.

Anem per feina! Ets periodista a un diari local i has d'escriure una notícia. En aquest cas, serà inventada. Segueix aquestes passes:

1. Primer, tria **un tema** que t'interessi dels següents:

- ★ Han tret una temporada nova d'alguna sèrie.
- ★ S'ha comès un assassinat al vostre barri.
- ★ Heu de rectificar una *fake new* que s'havia publicat dos dies abans.

2. A continuació, basa't en el tema que has triat per omplir la **informació** i d'aquesta manera la notícia serà completa:

- ★ què:
- ★ qui:
- ★ quan:
- ★ on:
- ★ com:
- ★ per què:

3. Abans de començar a redactar, revisa les **característiques** de les notícies. Recorda que tens l'esquema en aquest mateix dossier.

4. En acabar la redacció, pensa un **titular** i un **subtítol**. Si vols, també pots escriure un **avanttítol**.

5. A més, cerca una **foto** representativa de la notícia i escriu-ne el **peu de foto**.

6. Per acabar, cuida la **presentació** i les **faltes d'ortografia**.

7. Quan hagi acabat, **revisa** la teva producció.

Endavant!

ACTIVITAT B: EN LA VARIETAT HI HA LA RIQUESA?

REpte 1: EL REpte INICIAL

Abans d'enfrontar-te al repte final de sociolingüística, cal que s'aclareixin un parell de conceptes bàsics. **Aquestes preguntes i activitats també es fan al quadern/a mà.** Venga, doncs!

Què és el bilingüisme? I fer diglòssia què significa?

Quina diferència hi ha entre llengua minoritària i llengua minoritzada?

Quan es pot produir un conflicte lingüístic?

Indica si les afirmacions següents sobre la llengua són certes o falses. Explica les vertaderes i corregeix les que siguin falses.

- La diglòssia es produeix quan es parlen almenys tres llengües en un territori.
- El bilingüisme unidireccional pot conduir a la substitució lingüística.
- Sempre que hi ha bilingüisme es produeix una situació de conflicte lingüístic.

Quina diferència hi ha entre normalització i normativització?

Posa de color verd les oracions que es relacionen amb la **normalització** i de color taronja les que es relacionin amb la **normativització**:

- publicació del vocabulari de les bitlles catalanes.
- promoció de la ràdio en català.
- oferta de cursos per a nous nadius.
- elaboració de la gramàtica normativa catalana.
- traducció al català de clàssics universals.

Què és un prejudici lingüístic?

EL REpte FINAL DE SOCIOLINGÜÍSTICA

Aquests conceptes que has treballat són imprescindibles per a poder:

- ★ apreciar totes les llengües del món i la seva riquesa
- ★ reflexionar sobre l'ús d'una llengua
- ★ entendre les conseqüències dels prejudicis lingüístics
- ★ evitar la desaparició d'una llengua

Realitza les següents activitats de consolidació i després... **EL REpte FINAL**. Les respostes han de ser de redacció pròpia, no facis copiar-enganxar.

1. Llegeix [la notícia](#) sobre la mort de la darrera parlant de la llengua bo i fes-ne un resum.

2. Entra a la pàgina web del diari Avui i llegeix aquesta notícia ([pàgina 1](#) i [pàgina 2](#)) sobre els centenars d'idiomes que estan desapareixent. Fes-ne un resum, també.

3. Busca informació sobre Tuone Udaina (també conegut amb el nom italianitzat d'Antonio Udina). De quina llengua fou el parlant darrer? On es parlava? A quina família lingüística pertanyia?

4. Llegeix aquest [conte](#) i després contesta les preguntes que hi ha al final (te les poso també a continuació):

- a) Què t'ha semblat aquest conte?
- b) Què explica el conte sobre la llengua izi?
- c) Què han fet els pares de la Saïma perquè es perdi l'izi?
- d) Quina és la teva llengua? Com et sentiries si en fossis l'últim parlant?
- e) Creus que seria possible que la teva llengua desaparegués? Per què?
- f) Escribeu el nom d'alguna altra llengua que hagi desaparegut i no n'haguem parlat a aquest dossier.

5. Què creus que significa, amb tot això que has llegit, la mort d'una llengua?

Després d'haver fet aquestes el repte inicial i aquestes activitats, toca fer...

EL REPTE FINAL

Redacta un article d'opinió per a un diari d'abast local en el qual exposis la teva opinió sobre la importància de mantenir viu el català, què es podria fer per a motivar-ne l'ús i quines serien les conseqüències de deixar-la morir. També pots parlar de com penses que es sent una persona que té com a llengua materna una llengua que és minoritzada.

Instruccions:

- És important fer referència als conceptes de sociolingüística que hem treballat.
- L'article ha de tenir, aproximadament, 200 paraules.
- Has de seguir amb el format de les respostes: lletra Arial, mida 12, color blau.
- Vigila les faltes d'ortografia i la presentació.

REPTE 2: LA VARIETAT LINGÜÍSTICA DEL CATALÀ

És una llengua igual a tot el territori on es parla?

Una persona parla sempre una llengua de la mateixa forma?

Si haguéssim nascut en un altre moment parlaríem la mateixa llengua?

Elegim com utilitzam la llengua?

Amb els següents exercicis es resoldran els dubtes...

Completa la taula amb els noms de les varietats de la llengua:

varietat	geogràfica	
varietat		diacrònica
varietat	social	
varietat		diafàsica

Varietat geogràfica

Completa el quadre amb els dos blocs dialectals i els seus respectius dialectes.

BLOCS DIALECTALS	Dialectes

Ara, dibuixa al quadern o a un paper el mapa del territori de parla catalana i situa-hi els dialectes que acabes d'escriure a la taula, fent la línia de divisió dels dos blocs. Quan hagi acabat, adjunta una foto aquí:

Varietat històrica

Actualitza el següent text i fixa't en la varietat històrica que el caracteritza:

Cand Fèlix hac pres comiat del filosofff, ell anave per una vall plena de arbres e de fontanes. A la exida de la vall, ell encontrà dos hòmens qui havien grans barbes e grans cabells, e eren pobrement vestits. Félix saludà aquells dos hòmens, e ells saludaren Fèlix.

Ramon Llull: Llibre de les bèsties.

Varietat social

Posa 5 exemples de varietat social o diastràtica de la llengua.

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

Varietat funcional

Esmenta i explica els condicionants que determinen l'ús d'un registre de la llengua.

Llegeix els textos següents, determina a quin registre correspon cadascun i especifica-ho tant com puguis.

Registre:

L'abella mel·lífera és el principal insecte pol·linitzador que existeix en la naturalesa. La

seva abundància pot variar entre el 60% i el 95% de tots els pol·linitzadors i va lligada a la cabanya apícola existent a cada zona.

Registre:

Quan el detingut sigui posat a disposició del ministeri fiscal, aquest ha d'emetre resolució sobre la posada en llibertat del menor, sobre el desistiment a què es refereix l'article següent o sobre la incoació de l'expedient.

Registre:

Coi de nano! Ningú t'ha demanat re. Au, toca el dos! A vere si d'una punyetera vegada fas lo que te dic. Si no ho fas, te fai una cara nova, malparit! Mira que n'arribes a ser de toixarrut! Fuig d'aquí!

Registre:

Ei, quina alegria de tornar-te a veure! I quina bona fila que fas! Per a tu els anys sembla que no passin, eh? Per cert, saps que a l'Agustí totes li ponen? Ha trobat una bona feina i a més els seus pares li han deixat un pis.

Registre:

Cap arbre no guanya l'olivera en noblesa. Cap altre no la iguala en gravetat senyorial i en claror pensativa. Es fa enormement vella. Malgrat la seva aguda sensibilitat sorprèn la seva resistència als accidents. És eviterna i d'una indescriptible sobrietat.

Josep Pla: *Cadaqués*.

Determina quines paraules o expressions de les oracions següents són pròpies d'un registre col·loquial i quines d'un registre culte o literari. Després, canvia-les per unes altres que pertanyin a un registre estàndard. Per exemple:

L'han fotut a la garjola perquè és un pispa (registre col·loquial) → L'han duit a la presó...

a) Els senyors celebren llurs noces d'argent.

- b) S'ha cruspit l'entrepà en un tres i no res.
- c) En aquella estança s'esdevingué un crim estrany.
- d) Va rrelliscar i es va fotre de lloros.
- e) Esguardava aquella pintura amb veritable fruïció.

Les varietats de la llengua, barrejades

Distingeix la varietat lingüística segons l'usuari que es dona en els següents casos:

- a) El català que parlava Ramon Llull →
- b) La diferència de parlar entre el teu oncle i tu →
- c) La llengua d'IB3 →
- d) La varietat de llengua que empren mirant un partit de futbol →
- e) El parlar del Rosselló →

Digues si les següents afirmacions sobre la varietat lingüística són certes o falses i, si són falses, corregeix-les.

- La llengua és quelcom estàtic, invariable.
- Els dialectes geogràfics fan impossible la intercomunicació entre els parlants.
- Els dialectes temporals són les diferents formes de parlar de cada època o de cada generació.
- Les varietats socials i funcionals de la llengua són d'ús.
- Les varietats diastràtiques tenen relació amb el moment concret dins de l'evolució de la llengua.
- Les generacions joves parlen igual que les generacions de molta edat.
- En funció d'on som o d'on vivim parlem un dialecte o un altre.
- La variació diacrònica només afecta les llengües que provenen del llatí.
- Hi ha dialectes geogràfics que són millors que d'altres.

ACTIVITAT C: LA SINTAXI

REpte 1: LES MODALITATS ORACIONALS

Activitat 1. Escriu un diàleg/conversa on apareguin **totes les modalitats oracionals**.

Recorda que, abans de començar, has de pensar qui seran els personatges que protagonitzaran el diàleg i posar-los un nom. Cada vegada que intervinguin, el seu nom ha d'aparèixer seguit de dos punts (:).

Fixa't en l'exemple:

Maria: Estic enfadada!
Josep: I jo que he fet, ara?
Lluc: Calma, per favor!

Per altra banda, diferencia cada modalitat oracional amb un color de lletra diferent i fes la **llegenda dels colors** que utilitzaràs.

Fixa't en l'exemple:

Maria: **Estic enfadada!**
Josep: **I jo que he fet, ara?**

Llegenda

Exclamativa
Interrogativa
etc.

Ara et toca a tu!

REpte 2: LES CATEGORIES GRAMATICALS I ELS SINTAGMES

Per a tractar les categories gramaticals jugarem al joc de les capses! El coneixes? A continuació tens unes paraules i unes capses amb el nom d'algunes categories gramaticals.

Activitat 2. Fica dins cada capsa la paraula que correspongui amb la categoria gramatical que es demana:

bé	taula	amb	dolç	meu
de	ei	jugam	jo	menys
aquell	si	amiga	bah	o
això	cantar	més	qui	la

determinants

substantius

preposicions

adverbis

verbs

pronoms

conjuncions

interjeccions

Quina paraula s'ha quedat sense paquet?

Sense paquet ha quedat la paraula _____ i és un _____.

Activitat 3. Ara ja és el torn dels sintagmes! Relaciona cada sintagma amb l'estructura que li correspon. Fixa't en l'exemple:

a) unes quantes cadires
b) l'elefant gros
c) el carrer Mallorca
d) aquella nina d'Eivissa
e) dos exàmens fàcils
f) el gelat

1. art + subst + subst
2. art + subst
3. art + subst + adj
4. art + det + subst
5. det + subst + prep + subs
6. det + subst + adj

a	b	c	d	e	f
4					

Activitat 4. Subratlla el nucli dels sintagmes que tens a continuació:

Exemple: L'al·lota intel·ligent

Una taula rodona

arribaré tard

Vendré demà

d'alumnes indecisos

molt bonica

la collita de cereals

de duresa inimaginable

una setmana més

molt més enllà

serà difícil

Activitat 5. Subratlla els sintagmes d'aquestes oracions així com està indicat entre parèntesi i marca d'algun color el nucli:

Exemple: L'al·lota intel·ligent estudia cada dia. (SV)

Aquest quadre representa el diluvi universal. (SAdj)

Tu demanes molt. (SN)

Els restaurants allarguen la temporada un mes més. (SAdv)

El meu amic sempre fa gelat casolà. (SV)

Demà vendrà a la festa. (SPrep)

Na Natàlia ahir em va contar que està trista. (SAdv)

L'objectiu de la prova és filtrar els candidats. (SPrep)

Estam contents de l'èxit. (SAdj)

Aviat na Laura i jo podrem treballar. (SN)

Estic molt cansada. (SV)

REpte 3: EL SUBJECTE I EL PREDICAT

Activitat 6. A la columna de l'esquerra tens subjectes i a la dreta hi ha, desordenats, els seus predicats. Emparella'ls bé abaix i després respon la pregunta:

El corrent d'aigua	ha admès la seva culpabilitat.
	només molesta.
Ell	fa molt de sol, avui.
	m'agraden.
L'acusada del robatori	avui farà molt vent al poble.
Els músics de la banda	ara és conseller del govern.
	és molt treballadora
Aquest moble antic	va menjar-se les galletes ben content.
Els arqueòlegs	li recomano aquest llibre.
Els macarrons amb verdures	juguen a futbol de manera fascinant.
	va destruir el pont modern.
Els nens del barri	excavaran els jaciments prehistòrics.
	retorna-la al seu amo.
La meva germana	han ofert un concert.
L'antic batle del poble	es venen discos.

El corrent d'aigua ...

Ell ...

L'acusada del robaori ...

Els músics de la banda ...

Aquest moble antic ...

Els arqueòlegs ...

Els macarrons amb verdures ...

Els nens del barri ...

La meva germana ...

L'antic batle del poble ...

Què ocorre amb els predicats que no has utilitzat? Per què no tenen subjecte?

Explica-ho detalladament.

1 -

2 -

Activitat 7. Indica si els complements subratllats són predicatius o atributs i després respon la pregunta:

- Eren lectors i molt lletraferits.
- Vaig estar fastiguejat tot el partit.
- Anaven vestits de manera elegant.
- Semblava cansat.
- La casa és alta i ampla.
- Es pentinava alegre.

Com has distingit els complements predicatius dels atributius? Explica la diferència.

REpte 4: Els complements

Activitat 8. De quin complement es tracta? Completa l'esquema sobre els complements verbals posant el nom del complement que correspon a les característiques que se't donen.

A l'[enllaç](#) tens informació i també la trobaràs al llibre de text de la nostra assignatura.

Complement	Característica 1	Característica 2	Característica 3
	És un sintagma introduït per la <u>preposició</u> que és exigida pel verb (<i>a, de, en, amb, per</i>).	És exigit pels verbs de règim preposicional. Molts d'aquests verbs són pronominals, és a dir, sempre van acompanyats d'un pronom feble.	—
	És un SN que designa l'entitat (persona, animal o cosa) sobre la qual recau l'acció.	Encara que es refereixi a persones, generalment no va precedit de la preposició <i>a</i> .	Generalment, passa a fer la funció de subjecte en l'oració passiva.
	És un SAdj, un SN o un SPrep que expressa una característica que s'atribueix al subjecte per mitjà d'un <u>verb copulatiu</u> (<i>ser, estar, semblar</i>)	Si és un adjectiu, concorda en gènere i nombre amb el subjecte.	—
	És un sintagma introduït per la preposició <i>a</i> que designa qui rep el benefici o el dany de l'acció.	Generalment, es refereix a éssers animats (persones o animals).	Generalment, va darrere el CD.
	Generalment, és un SAdj o un participi que expressa una característica del subjecte o del CD. Apareix darrere un <u>verb predicatiu</u> (<i>trobar, veure, tornar, etc.</i>)	Concorda en gènere i nombre amb el subjecte o CD.	—
	És un adverbí, un sintagma nominal o un sintagma introduït per una preposició.	Generalment, no és exigit pel verb. Per tant, es pot suprimir sense que s'alteri l'estructura de l'oració.	Respon a les preguntes dels interrogatius <i>on</i> , (<i>lloc</i>), <i>quan</i> (<i>temps</i>), <i>com</i> (<i>manera</i>), <i>amb què</i> (<i>instrument</i>), <i>amb qui</i> (<i>companyia</i>), <i>quant</i> (<i>quantitat</i>), etc.
	Apareix en les <u>oracions passives</u> (<i>va ser edificat, serà redactat, era maltractat...</i>) i va introduït per la preposició <i>per</i> .	Es pot suprimir i no és substituït per cap pronom feble.	Passa a ser el subjecte en l'oració activa corresponent.

Activitat 9. Troba els complements verbals d'aquestes oracions segons se't demana entre parèntesi i marca'l amb algun color. A més, digues de quin sintagma es tracta i subratlla el nucli.

Exemple: Ja ha après **la lliçó**. (CD)

SN

Aviat arribarà la calor. (CC)

Ella ha comprat cebes tendres. (CD)

Va sortir de classe molt enfadada. (CPred)

El menjar era insípid. (Atribut)

Els teus companys s'han interessar per la teva salut. (CRV)

La façana del castell està molt deteriorada. (Atribut)

Obre aquesta botella amb el llevataps. (CC)

Regalarà flors a la seva mare. (CI)

Ahir vam decidir comprar aquella mansió destruïda. (CD)

Na Teresa pensa molt en els seus fills. (CRV)

Activitat 10. Aquí tens un fragment d'una història. Quina funció sintàctica fan (quin tipus de complement són) els sintagmes assenyalats amb el **color lila**?

Exemple:

a) La mansió era un edifici llarg i baix. Vam decidir comprar **aquella mansió**. → CD

b) Ens encantava visitar l'església. El camí que duia **a l'església** serpentejava pel bosc. →

- c) -Trobeu que hem fet alguna cosa malament, senyora Dorman? -vaig preguntar *a la senyora Dorman*. →
- d) -De cap manera, senyor. Heu estat molt amables, i dic *això* de debò. →
- e) -Els dos cossos s'incorporen i agafen el camí. Al matí es poden veure les petjades *al camí*. →
- f) La senyora Dorman va callar i no hi va haver manera d'arrencar cap altra paraula *a la senyora Dorman*. →
- g) A la Laura no li vaig explicar la llegenda. Ja li parlaria més endavant *de la llegenda*. →
- h) La llegenda havia espantat *a mi*. →
- i) En adonar-me *d'això*, em vaig avergonyir. →

Activitat 11. Ara completa tu les oracions següents allà on hi ha els punts suspensius (...) amb el tipus de complement que et demanen. Si veus dos elements és perquè has d'escriure'ls tots dos.:

Exemple: CD + CN → Demà jo faré... *els deures de matemàtiques*.

CCM → Ens vàrem despertar...

CPRed + CCT → Na Maria mirava l'escena...

CD + CN → Demà menjaré... a un restaurant.

Atribut → En Gerard semblava...

CRV → Aquest estiu jugarem...

Subjecte → M'interessen...

CCT → En Tomàs ... sortirà a pescar.

CI → Telefonaré...

Atribut → Ell pareix...

CPred → Els assistents van sortir ... de l'espectacle.

CAgent → El foc va ser apagat...

CRV → El professor es vol dedicar...

Pred. Nominal → Na Rosa...

CD + CI → Mostraré... .

CCT → ... farà els deures.

REpte FINAL: L'ANÀLISI COMPLETA

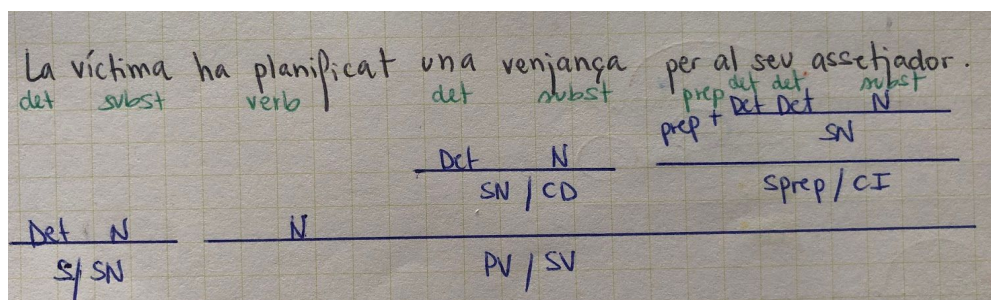
Al quadern, analitza morfosintàcticament les oracions que tens a continuació.

Recorda! Anàlisi morfosintàctica significa que has de:

- posar davall cada paraula la seva **categoria gramatical**
- separar **subjecte** i **predicat**
- fer una "capsa" als **sintagmes** de dins el subjecte i el predicat per a indicar els complements.
- posar davall cada "capsa" el **tipus de sintagma** i el **tipus de complement**.

Aquí tens un exemple d'anàlisi morfosintàctica completa:

Ara et toca a tu:

1. Un home ha pintat unes cadires vermelles a la seva casa.
2. Avui, na Clàudia sembla cansada i trista.
3. Mai pensa en els desafortunats, la ministra.
4. Aquest diumenge en Lluç va arribar esgotat a la meta.
5. El meu amic ha organitzat una festa a la seva parella.

ACTIVITAT D: LITERATURA-MENT!

A continuació trobaràs dos reptes de literatura. Cadascun correspon a un període de la literatura que ja hem treballat a classe:

Repte 1: El segle XIX, la Renaixença
(Unitat 10 del llibre de text) - En pdf:

Repte 2: El tombant de segle
(Unitat 11 del llibre de text) - En pdf:

INSTRUCCIONS:

Aquestes activitats es poden fer a un **Google Document** o, si et va millor, també es poden fer a mà.

Si ho fas a un Google Document:

Hi ha d'haver escrites totes les preguntes i les seves respostes a continuació. La presentació **sempre s'ha de cuidar** perquè... Tot compta!

Si ho fas a mà:

NO fa falta copiar l'enunciat ni el text de cada activitat, basta posar "Activitat 1", "Activitat 2", etc.

REpte 1: EL SEGLE XIX, LA RENAIXENÇA

Activitat 1. Relaciona cada concepte amb la seva descripció.

Romanticisme ~ Renaixença

	És un moviment literari, ideològic i cultural que exalta les glòries passades i busca la recuperació de l'ús culte de la nostra llengua.
	És un moviment estètic i espiritual que neix a Alemanya i Anglaterra a final del segle xviii i s'estén per Europa durant la primera meitat del segle xix. Aquest neix per oposició a les idees racionalistes de la Il·lustració.

Activitat 2. Llegeix aquest poema. Després, assenyalat i explica les característiques renaixentistes que hi trobis:

Adéu-siau, turons, per sempre adéu-siau,
oh serres desiguals, que allí en la pàtria mia,
dels núvols e del cel de lluny vos distingia,
per lo repòs etern, per lo color més blau.
Adéu tu, vell Montseny, que des ton alt palau,
com guarda vigilant cobert de boira e neu,
guaites per un forat la tomba del Jueu,
e al mig del mar immens la mallorquina nau. [...]

Què val que m'haja tret una enganyosa sort
a veure de més prop les torres de Castella,
si el cant dels trobadors no sent la mia orella,
ni desperta en mon pit un generós record?
En va a mon dolç país en ales jo em transport,
e veig del Llobregat la platja serpentina,
que, fora de cantar en llengua llemosina,
no em queda més plaer, no tinc altre conhort.

Plau-me encara parlar la llengua d'aquells savis
que ompliren l'univers de llurs costums e lleis,
la llengua d'aquells forts que acataren los reis,

defengueren llurs drets, venjaren llurs agravis.
Muir, muir l'ingrat que, al sonar en sos llavis
per estranya regió l'accent nadiu, no plora,
que, al pensar en sos llars, no es consum ni s'enyora,
ni cull del mur sagrat la lira dels seus avis!

En llemosí sonà lo meu primer vagit,
quan del mugró matern la dolça llet bevia;
en llemosí al Senyor pregava cada dia,
e càntics llemosins somiava cada nit.
Si quan me trobo sol, parl amb mon esperit,
en llemosí li parl, que llengua altra no sent,
e ma boca llavors no sap mentir ni ment,
puix surten mes raons del centre de mon pit.

Bonaventura C. Aribau, «La Pàtria»,
dins *Les veus del temps*

Activitat 3. Llegeix aquest text i respon les preguntes següents:

Del bosc de Canigó són los fallaires
que dansen, fent coetejar pels aires
ses trenta enceses falles com trenta serps de foc;
en sardana fantàstica voltegen
i de mà en mà tirades espurnegen,
de bruixes i dimonis com estrafent un joc.

Les llums de set en set puguen i baixen,
cinyells de flama los montículs faixen
i es veu entre fumades lo bosc llampeguejar;
surten rius de guspires de tot caire,
com si es vegessen entre terra i aire
los llamps i los cometes en guerra sabrejar.

a) Qui és l'autor?

b) Determina si es tracta de poesia lírica o poesia èpica. Com ho has sabut?

c) Identifica quin dels següents tòpics romàntics exemplifica aquest poema i raona-ho.

historicisme ~ paisatgisme ~ nostàlgia ~ interioritat

Activitat 4. Digues si son certes o falses aquestes afirmacions sobre el realisme, el naturalisme i el costumisme. Corregeix les que són falses.

- a) El realisme és un corrent estètic que retrata la societat de l'època d'una manera subjectiva i versemblant.
- b) La novel·la es converteix en el gènere més conreat pels realistes perquè permet que el públic se senti identificat amb el que llegeix.
- c) El realisme considera que l'ésser humà està sotmès al determinisme ambiental i biològic.
- d) Els escriptors naturalistes analitzen tots els aspectes de la societat, fins i tot els que no són agradables.
- e) El costumisme descriu de manera nostàlgica els personatges que la industrialització va anar fent desaparèixer.

Activitat 5. Llegeix aquests fragment d'una obra de Narcís Oller i relaciona'l amb l'etapa a la qual s'inscriu.

Era altot i ossut, però magre i cappellet. Com a bon moreu, tenia negres els cabells, sempre arranats, i eren també negres les nines dels seus ulls, fredes i escorcolladores mentre escoltava, gusporejants o dolces quan la seva paraula ho requeria. Gairebé barbamec, tenia, no obstant, gruixudes celles, unides sobre el seu nas llarguet i cantellut. Però el que més caracteritzava aquella figura era la boca, tirada endavant com la del furó, amb els seus llavis tan prims i cenyits a l'os, que no podia badar-los sense fer l'efecte que ensenyava les dents per mossegar.

Narcís Oller, *L'Escanyapobres*

Activitat 6. Localitza en aquest fragment les característiques de l'estil d'Àngel Guimerà i explica de quines es tracta:

Escena XI

Blanca: Saïd: fugiu!

Saïd: Fugir!

Blanca: Aquesta finestra
dona a la vida. Esteu salvat.

Saïd: Ah, Blanca,
deixeu-me aquí morir; deixeu que besi
al cloure els ulls un fil de vostra roba!

Blanca: No, Saïd, no; que vull la vostra vida,
que espero en vós; sentiu? Que a totes hores
viuré esperant-vos. (*Creu haver sentit soroll*)
Oh! Fugiu!

Saïd: Vós, Blanca,
m'ho maneu?...

Blanca: Sí.
(*Sempre amb por que tornin els enemics*)
Ah! Que tornen!

Àngel Guimerà, *Mar i cel*

REpte 2: EL Tombant de Segle

Activitat 7. Digues si són certes o falses les següents afirmacions sobre el context històric de la literatura d'aquest període. Corregeix les que són falses.

- A Catalunya, les noves forces polítiques i socials com el nacionalisme o els sindicats d'obrers perden molt protagonisme.
- El catalanisme polític comença a prendre forma durant aquest període.

- c) El moviment obrer va néixer com a resposta de les classes mitjanes a les condicions de treball a les fàbriques i desigualtats socials.
- d) Durant aquest període el moviment obrer va organitzar-se en associacions i sindicats.
- e) Un sector important de l'obrerisme apostà per l'acció terrorista.
- f) La Setmana Tràgica fou una manifestació que provocà una vaga general, i incendis i aldarulls per tota la ciutat.

Activitat 8. Llegeix aquest poema i respon les preguntes:

La vaca cega

Topant de cap en una i altra soca,
avançant d'esma pel camí de l'aigua,
se'n ve la vaca tota sola. És cega.
D'un cop de roc llançat amb massa traça,
el vailet va buidar-li un ull, i en l'altre
se li ha posat un tel. La vaca és cega.
Ve a abeurar-se a la font com ans solia;
mes no amb el ferm posat d'altres vegades
ni amb ses companyes, no: ve tota sola.
Ses companyes, pels cingles, per les comes,
pel silenci dels prats i en la ribera,
fan dringar l'esquellot mentres pasturen
l'herba fresca a l'atzar... Ella cauria.
Topa de morro en l'esmolada pica
i reula afrontada... Però torna
i abaixa el cap a l'aigua i beu calmosa.
Beu poc, sens gaire set... Després aixeca
al cel, enorme, l'embanyada testa
amb un gran gesto tràgic; parpelleja
damunt les mortes nines, i se'n torna
orfe de llum, sota del sol que crema,
vacil·lant pels camins inoblidables,
brandant llànguidament la llarga cua.

- a) Qui n'és l'autor?
- b) Per què podríem dir que es tracta de poesia modernista?
- c) Quina relació té amb la «teoria de la paraula viva»?

Activitat 9. Relaciona els tres models de narrativa modernista:

Decadentista ~ Ruralista ~ Costumista

	Utilitzava les ambientacions dels quadres de costums, basats en la realitat quotidiana i amb molt de detallisme, per reflectir el conflicte individu-societat.
	Fou l'aportació més singular dels modernistes. La vida en el camp representava tots els elements negatius i irracionals de la naturalesa, que
	De manera semblant a la poesia, recull el gust per la lletjor i pels temes escabrosos. El narrador descrivia no només la realitat, sinó també les sensacions que provocava en els personatges.

Activitat 10. Llegeix aquest fragment i respon:

Sota seu no es veien més que onades de muntanyes, de muntanyes immenses i silencioses que s'ajeien, s'aplanaven, se submergien en la quietesa ombrívola del capvespre que, com una boira negra, se'ls estenia al damunt amortallant-les.

La Mila hi cercà en aquell desert blau la taca alegre d'una fumerola, d'una caseta, d'una figura humana... però no hi descobrí res, ni el més petit senyal que denunciés la presència i la companyia dels homes.

—Quina solitud! —murmurà, aterrida, i sentint que el cor li devenia, d'improvís, tant o més obac que aquelles pregonesses.

Victor Català, *Solitud*

A quin model de narrativa modernista pertany? (Has vist els tres models a l'activitat anterior).

Explica per què has triat aquest model fent referència al text, no només a la teoria.

Activitat 11. Completa aquest text sobre el teatre modernista:

arts ~ modernistes ~ públic ~ renovació ~ romàntic ~ sainets ~
 progrés ~ modernització ~ infraestructures ~ simbolista ~ d'idees

El teatre, per la possibilitat que té d'incloure les diferents _____, era l'espai idoni per integrar els corrents estètics _____ i connectar amb el _____. La irrupció del teatre modernista comportà una _____ profunda del gènere, estancat després d'Àngel Guimerà, i suposà l'allunyament del teatre _____ anterior i dels _____. La intenció era defensar un art total i el foment del _____ i la _____ per mitjà de la cultura. Aquesta modernització es va introduir gràcies a la millora de les _____ de difusió amb edicions d'obres, de revistes i la creació de companyies teatrals. Dins del teatre modernista s'observen dos corrents: el teatre _____ i el teatre _____.

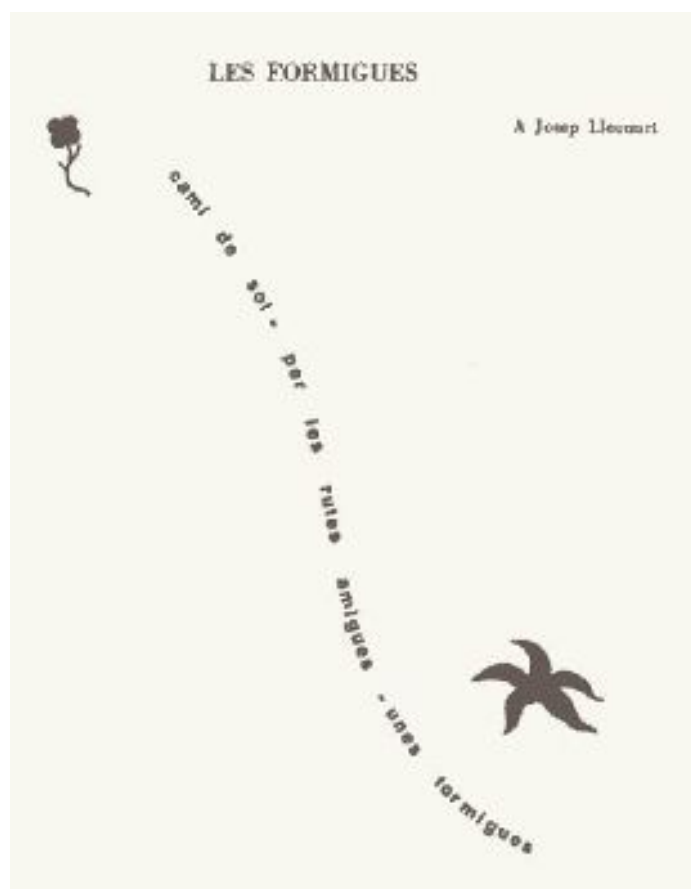
Activitat 12. Relaciona cada moviment avantguardista amb la seva descripció:

Futurisme ~ Cubisme ~ Dadaisme ~ Surrealisme

	Mostrava interès pels avenços tècnics de la societat industrial, amb la màquina i el moviment com a protagonistes, i per com havien afectat la societat: el tren, l'automòbil, l'electricitat, el telèfon, l'avió, etc. La velocitat esdevé gairebé una religió. En l'àmbit literari: trencament de les convencions mètriques i sintàctiques, eliminació de la puntuació i dels adjectius, i ús lliure del substantiu.
	Representava la realitat en formes geomètriques i n'eliminava tots els elements irrellevants. En l'àmbit literari: ús del cal·ligrama, en el qual es representava el poema amb un dibuix.
	Promogut per l'escriptor Tristan Tzara, es va convertir en el moviment més destructiu de les convencions tradicionals. En l'àmbit literari: llenguatge il·lògic i incoherent, que trenca la sintaxi i juga amb la tipografia.

Es basava en els postulats de Sigmund Freud, amb especial protagonisme del somni i de l'inconscient. En l'àmbit literari: ús de l'escriptura automàtica, que consisteix a introduir-hi els mots sense el filtre racional.

Activitat 13. Llegeix i observa. Després, respon les preguntes següents:

a) A quin moviment avantguardista creus que pertanyen aquestes obres? Justifica-ho.

b) Què explica l'aparició de les Avantguardes?